

Høringssvar i anledning af lovforslag om oprettelse af en dansk offerfond

RESUME

- 1) De afsatte midler vil betyde et stort løft til området ”ofre for forbrydelser og trafikofre”
- 2) Udformingen af indsatsen bør tænkes strategisk igennem for at optimere udbyttet
- 3) Offerfonden bør organiseres som et videnscenter for at løfte sin opgave bedst muligt
- 4) En bredere bestyrelse samt et sekretariat placeret fx på et universitet fremfor hos Civilstyrelsen vil give mulighed for større gennemslagskraft
- 5) Videnscenter for Psykotraumatologi på SDU har mange forudsætninger og kompetencer som gør det oplagt at placere Offerfonden i et strategisk samarbejde med VfP

Politisk og forskningsmæssig baggrund

I Danmark har man igennem flere år haft meget fokus på vold og kriminalitet. I de senere år er der også kommet mere fokus på ofre for volden. På trods af dette politiske fokus er det dog stadig begrænset hvor meget dansk forskning der findes om emnet. Især er der en *mangel på forskning som fokuserer på offerets individuelle oplevelse af at være voldsoffer og forskning om de psykiske, fysiske og sociale følgevirkninger* for voldsofrene. Traditionelt har samfundet interesseret sig meget for gerningsmanden, dette ses bl.a. ved at meget forskning har haft fokus på gerningsmandsprofiler og behandling af voldsudøvere. Samtidig behandles mange voldsofre som en marginaliseret gruppe i samfundet. Forslaget om en offerfond er en mulighed for at vende fokus imod ofre og søge mere viden om denne gruppe. Dette er både til direkte gavn for voldsofrene, hvis historie nu bliver hørt og til gavn for behandlingsinitiativer for voldsofre, der kan indføre systematiske metoder, der forskningsmæssigt har vist sig valide.

Det svenske forbillede

I Sverige har man siden 1994 haft en fond for voldsofre, Brottsofferfonden. Formålet med denne fond er at yde økonomisk støtte til virksomhed, der gavner voldsofre og/eller som kan bidrage til vidensudvikling indenfor området. Den finansielle støtte uddeles indenfor områderne forskning, uddannelse, informationsarbejde, forsøgs- og udviklingsarbejde og evaluering af eksisterende indsatser. Midlerne kan gives til forskere, organisationer og virksomheder i både offentligt og privat regi. Omkring en tredjedel af Brottsofferfondens midler går til formidling af information til og om voldsofre. *Disse aktiviteter udføres i regi af et videnscenter.* Omkring en tredjedel af de svenske midler går direkte til forskning. Og den resterende tredjedel går til at støtte organisationer, der varetager den direkte kontakt med voldsofre. Midlerne deles ud 2 gange årligt og forskningsansøgningerne vurderes af Rådet for Brottsofferfonden. Fordelen ved denne tredeling af midlerne er ifølge de svenske erfaringer at nogle penge kommer direkte ud til organisationer, der varetager kontakten med voldsofre, men de resterende midler bruges til forskning, udvikling og informationsarbejde der indirekte kommer disse organisationer til gavn ved at understøtte en *systematisk og evidensbaseret* tilgang til voldsofferområdet.

Brottsofferfonden ledes af Rådet for Brottsofferfonden som er et overordnet organ der står for prøvning af erstatningssager og uddeling forskningsmidler. Rådet består af generaldirektøren for

offerfonden og 7 andre medlemmer som er repræsentanter fra organisationer der arbejder med voldsofre, forskningsinstitutioner samt professorer fra relevante universitetsinstitutter. Rådets medlemmer udpeges af regeringen.

Aktiviteter ifølge lovforslaget

Den danske regering har nu fremlagt et lovforslag om Offerfonden, *der i modsætning til Sverige også omfatter trafikofre*. Lovforslaget beskriver de aktiviteter, som der skal ydes støtte til:

- 1) **Offerrådgivning**
- 2) **Forskning,**
- 3) **Uddannelsesindsatser**
- 4) **Seminarer**
- 5) **Informationsmateriale**
- 6) **Forsøgs- og udviklingsaktiviteter, og**
- 7) **Lignende projekter og aktiviteter**

Aktiviteterne 3) - 5) er centrale aktiviteter på ethvert videnscenter og organiseringen af det svenske Brottsofferfonden er et godt forbillede. I det følgende vil vi skitsere de mangeartede opgaver, som vi mener en Offerfond *bør varetage og kun kan varetage, hvis det opbygges som et videnscenter*.

Hvilke opgaver skal et videnscenter løse?

- 1) **At samle og sprede information og forskningsresultater for at bidrage til en bedre kontakt til og behandling af volds- og trafikofre**

Aktiviteter:

Videregive informationsmateriale til andre myndigheder, foreninger og organisationer og ofrene selv.

Arrangere konferencer, temadage og videreuddannelse – især for ansatte indenfor politiet, retsvæsenet, social- og sundhedsvæsenet samt de frivillige organisationer.

Skabe og vedligeholde en hjemmeside, som giver hurtig, præcis og dybtgående vejledning,

til ofre, deres hjælpere, pårørende og interesserede.

Tilbyde den væsentligste information på en række sprog.

Muliggøre at informationsmateriale og rapporter kan downloades og bestilles på hjemmesiden.

Udsende et elektronisk nyhedsbrev regelmæssigt (seks gange om året).

Huse et velfungerende specialbibliotek med dansk og international litteratur om volds- og trafikofre med studiemuligheder for studerende og forskere.

Afholde en årlig konference, der sætter spot på et vigtigt emne, evt. belyst med udenlandske eksperter.

Etablere et veludbygget netværk til udenlandske forskere og frivillige organisationer i andre lande.

Udvikle et netbaseret undervisningsmateriale i emner som ”stigmatisering”, ”traumereaktioner”, ”retssag” og ”erstatning”, som forklarer de grundlæggende principper på en forståelig måde.

Lægge særlig vægt på at sprede forskningsresultater, som har relevans for volds ofre og for deres behandling, og de praktiske erfaringer, som gøres i offerrådgivningerne.

Oparbejde en særlig ekspertise og tilbyde undervisning i emner som fx økonomisk kompensation til volds- og trafikofre, vold i nære relationer, børn, der oplever vold, samfundets støtte til volds- og trafikofre oa.

Tilbyde gratis undervisningen i samarbejde med lokale partnere.

2) Offerfonden i form af et videnscenter vil have myndighedsbetjening

Den svenske regering har fra tid til anden valgt områder ud, som Brottsofferfonden efterfølgende har arbejdet med. Det første område, der blev prioriteret, var vold mod kvinder; siden er områder som udsatte børn og unge, racistisk eller religiøs motiveret vold og homofobisk motiveret vold kommet til.

Offerfonden bør indgå naturligt indgå i det forebyggende arbejde, som udgår fra ministerier, styrelser og andre instanser, på volds- og trafikoffer områderne.

3) Offerfonden skal selv kunne initiere projekter, udviklingsarbejde og forskning.

En dansk offerfond bør efter svensk forbillede støtte forskning på danske universiteter i de psykologiske, fysiske og sociale følgevirkninger af vold.

Derudover bør fonden støtte forskning i nye behandlingsformer for volds ofre samt systematisk evaluering af eksisterende behandlingsformer.

Fonden bør støtte såvel korte som længere forskningsprojekter, forskningsseminarer og forskningsnetværk.

Offerfonden kan udlyse opgaver, som trænger til at blive belyst, som forsknings- eller behandlingsprojekter og har kompetence til at vurdere kvaliteten af ansøgninger.

Offerfonden har også kompetence til at støtte nye projekter gennem en design- og udviklingsfase frem til en endelig afprøvning.

Den centrale forskning vil dreje sig om de psykologiske følgevirkninger efter vold og behandling af disse.

Forskningen bør omfatte såvel grundforskning som anvendt forskning.

Tværvideenskabelige projekter er lige så vigtige som 'monofaglige' projekter.

Forskning bør have en kvalitet, der gør, at den også kan publiceres i engelsksprogede tidsskrifter, så de danske erfaringer udbredes til gavn for volds ofre i andre lande.

Forskningen bør udføres af kvalificerede forskere med dokumenteret forskningserfaring.

For at opbygge en bred kundskabsbase omkring psykiske følgevirkninger af vold bør især nye forskningsprojekter støttes og derfor bør en dansk offerfond ligesom den svenske også støtte ph.d. projekter under vejledning af en erfaren forsker indenfor området..

4) Uddeling af forskningsmidler forberedes af Offerfonden og besluttet af et fagligt kompetent råd ligesom i Sverige

Derfor bør rådet udvides fra tre til mindst fem personer med særligt indsigt i volds- og trafikofres forhold samt viden om forskning og formidling

5) Tildeling af støtte til organisationer, der hjælper volds- og trafikofre, gives efter ansøgning ud fra de principper, der er omtalt i lovforslaget, og administreres af Offerfonden

Ifølge lovforslaget gives midlerne ikke til løn til de frivillige, men til uddannelse, kurser og supervision.

Strategiske overvejelser

Hvis den succesrige svenske model følges, så vil der blive afsat omkring 1/3 til en videnscenterfunktion, 1/3 til forskning og 1/3 til uddannelse og supervision af offerrådgivningerne. Opbygningen af enhver ny institution er en krævende opgave og der går ofte nogle år før resultaterne indfinder sig. Derfor vil SDU foreslå, at den nye Offerfond bliver placeret i sammenhæng med et eksisterende videnscenter med kompetencer indenfor området. Dette er med stort held forsøgt i Norge, hvor man i 2003 etablerede "Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress" (www.NKVTS.no). Baggrunden for oprettelsen af NKVTS var en erkendelse af de fire mindre videnscentre til sammen generede alt for lidt ny viden og meget sjældent bidrog til metodeudvikling. Dannelsen af NKVTS har vist, at der er opstået en stor synergi effekt og centret har en fremtrædende plads internationalt indenfor for metodeudvikling og udfører højt kvalificeret forskning af de psykologiske og sociale følger af vold og traumer samt behandling af disse. Efter Breivik massakren er NKVTS i gang med at udføre en række lang vigtige forsknings- og udredningsopgaver.

Et videnscenter, som er placeret på et universitet og arbejder sammen med et etableret søstercenter, vil kunne løfte opgaven, som den her er skitseret, på en fuld forsvarlig måde og medvirke til at der opstår en stærk synergi effekt. Eller sagt på en anden måde, at man vil få meget for pengene.

Videnscentret for Psykotraumatologi (VfP) på SDU har lavet mange undersøgelser af både voldsofre og trafikofre og deres behandling gennem en årerække (se forretningsplan). VfP har arbejdet med voldsoffer forskning siden 1993 og har i 2009 etableret sig på SDU og har et godt samarbejde med en af de vigtigste aktører på volds- og trafikoffer områderne, som de for øjeblikket laver en række forskellige undersøgelser for eller sammen med: Mødrehjælpen, Dialog mod Vold, Familiehus Tarup i Odense, Krisecenter Odense, Det kriminalpræventive Råd, CBO Skejby, Center for Voldtægtsofre, Østjyllands Politi, Retsmedicinsk Institut i Århus, Polio, Trafik og Ulykkesramte (Rødovre), LOKK, Mødrerådet og Dansk Antistalkerforening, samt Socialstyrelsen.

Da både voldsoffer og trafikoffer forskning er et af VfP's kompetenceområder og da VfP er stærke metodemæssigt, vil vi foreslå Justitsministeriet/regeringen, at den nye Offerfond placeres i Odense i tilknytning til SDU og Videnscenter for Psykotraumatologi. Hermed bliver det også muligt, at tilgodese de tilbagevendende politiske krav om regionalisering af akademiske arbejdspladser.